

Boganmeldelser.

FANNY IMLE. **Gewerbliche Friedensdokumente.** Entstehungs- und Entwicklungsgeschichte der Tarifgemeinschaften in Deutschland. Jena 1905. Gustav Fischer. (566 S. — Mk. 10.00).

Omtrent Halvdelen af denne Bog bestaar af selve Indholdet af tyske, mellem Arbejdere og Arbejdsgivere afsluttede »Fredstraktater«, som det er lykkedes Forfatteren at samle. Traktaternes enkelte Bestemmelser er opstillede ret overskueligt i Tabeller. Desværre er Traktatsamlingen ikke fuldstændig, men det vilde maaske ogsaa være for meget forlangt; derimod kan det neppe kaldes ubilligt at bede om Besked om, hvormange de Arbejdsgivere og Arbejdere er, hvis Arbejdsbetingelser er fastsat ved de enkelte Traktater eller Fælleskontrakter, som vi hellere vil kalde dem. Dette er kun oplyst enkelte Steder, og man savner derfor Oversigt over, i hvilket Omfang de Ideer og Principper, der ligger til Grund for Kontrakternes Enkeltbestemmelser, er fastvokset i Arbejder- og Arbejdsgiverkredse. Der findes overordentlig mange interessante Ting i disse Bestemmelser, men i en kort Anmeldelse vil det være umuligt at komme ind paa Detailler. Her skal kun gøres opmærksom paa, hvorledes Arbejderorganisationerne gennem disse Kontrakter udfører et stort socialt Arbejde, som man ellers mener, Fabriklovgivning eller anden Arbejderlovgivning nærmest bør tage sig af. Rundt om i Kontrakterne finder man saaledes Bestemmelser om opvarmede Rum for Arbejderne til at spise i, om Garde-

Boganmeldelser.

FANNY IMLE. **Gewerbliche Friedensdokumente.** Entstehungs- und Entwicklungsgeschichte der Tarifgemeinschaften in Deutschland. Jena 1905. Gustav Fischer. (566 S. — Mk. 10.00).

Omtrent Halvdelen af denne Bog bestaar af selve Indholdet af tyske, mellem Arbejdere og Arbejdsgivere afsluttede »Fredstraktater«, som det er lykkedes Forfatteren at samle. Traktaternes enkelte Bestemmelser er opstillede ret overskueligt i Tabeller. Desværre er Traktatsamlingen ikke fuldstændig, men det vilde maaske ogsaa være for meget forlangt; derimod kan det neppe kaldes ubilligt at bede om Besked om, hvormange de Arbejdsgivere og Arbejdere er, hvis Arbejdsbetingelser er fastsat ved de enkelte Traktater eller Fælleskontrakter, som vi hellere vil kalde dem. Dette er kun oplyst enkelte Steder, og man savner derfor Oversigt over, i hvilket Omfang de Ideer og Principper, der ligger til Grund for Kontrakternes Enkeltbestemmelser, er fastvokset i Arbejder- og Arbejdsgiverkredse. Der findes overordentlig mange interessante Ting i disse Bestemmelser, men i en kort Anmeldelse vil det være umuligt at komme ind paa Detailler. Her skal kun gøres opmærksom paa, hvorledes Arbejderorganisationerne gennem disse Kontrakter udfører et stort socialt Arbejde, som man ellers mener, Fabriklovgivning eller anden Arbejderlovgivning nærmest bør tage sig af. Rundt om i Kontrakterne finder man saaledes Bestemmelser om opvarmede Rum for Arbejderne til at spise i, om Garde-

rober, Vaskeindretninger og Retirader; der findes Regler om Maaden, hvorpaa Lønnen skal udbetales, om Forbud mod Børnearbejde m. m. Hovedbestemmelserne gælder dog naturligvis Arbejds løn, o: Akkordlø, Timeløn, Overarbejds-, Netto- og Helligdagsbetaling, samt Arbejdstid, o: dennes Længde, Tiden for dens Begyndelse og Afslutning.

Nogen helt klar Oversigt over hele den tyske Fælleskontraktbevægelse faar man ikke, fordi Bogen er ret skarpt delt i 5 — ogsaa hver for sig udkomne — Dele, omhandlende Kontrakterne indenfor de grafiske Erhverv, Metalindustrien, Træindustrien, Bygningsfagene og »andre Erhverv«. Og dernæst savner Forf. en Webb's Overblik, saa de mange, ofte meget oplysende Enkeltheder, der omtales, falder noget fra hinanden*). Ikke engang det træder særlig klart frem, som mest har ligget Forf. paa Hjerte, nemlig selve Kontraktafslutningsmaaden og Reglerne for Ændring og Revision af Kontrakterne, altsaa det forfatningsmæssige ved Sagen i Modsætning til selve Lovgivningsbestemmelserne, Arbejdsbetingelserne med de til Grund for dem liggende fagforeningspolitiske Ideer. Paa samme Maade som den folkeretskyndige beundrer den dansk-hollandske Voldgiftstraktat, fordi den ikke lader noget Hul staa aabent, hvorigennem Strid kan opkomme, saaledes baserer Forf. sin Vurdering af de forskellige Kontrakter væsentligst ud fra det Synspunkt, om der er sørget for, at alle Stridigheder kan afgøres, uden at man griber til Strejkens eller Lockoutens Vaaben. Og det hvad enten Uenigheden drejer sig om Fortolkning eller om Revision og Ændring af en bestaaende Kontrakt.

Gennem talrige Citater fra Fagblade og Enkeltmænd faar man godt Begreb om, hvilken Modstand Bevægelsen for »collective bargaining« har haft og endnu har at overvinde i begge Løjre, — maaske mest fra Arbejdernes Side, idet

*) Den Hjælp, et godt Sagregister kan yde i den Retning, mangler ogsaa.

hos disse Frygten for at binde sig for længe eller for fast ofte overvinder Bevidstheden om, hvilket stærkt Vaaben collective bargaining er i deres Haand. — Det er værd at notere, hvor liden Indflydelse de bestaaende Gewerbe-gerichte i deres Egenskab af Enighedskamre har haft med Hensyn til at stifte Fred mellem de to Parter eller i al Fald føre dem sammen til Forhandling. I de sidste Par Aar er deres Indflydelse dog vist voksende i denne Henseende.

Men hvad der end kan være at indvende mod Bogen, saa giver den et meget interessant Stykke Nutids Social-historie. Bogens Undertitel er Kontrakternes »Opstaaelses- og Udviklingshistorie«, men dette betyder for de allerfleste Fags Vedkommende kun Nutidshistorie, idet Tariffælleskabet først rigtig har floreret efter Socialistlovens Ophævelse. Det er i 90'erne og det ny Aarhundrede, at Bevægelsen har taget Fart. Men for et Par Fags, og særlig Bogtrykkernes, Vedkommende kan Forf. gaa langt tilbage, og det er morsomt at læse om, hvorledes Bogtrykkerne allerede i 1848 i et Andragende til Nationalforsamlingen stillede Forlangende om Ordning af Lærlingevæsenet og Maskinvæsenet, om Syge- og Invalidekasser og om Hævdelse af Arbejdernes Organisationsret.

Og fra Nutiden faar man ogsaa meget at vide om Kampe og Fredsslutninger, alt ledsaget af den social-politiske — udenfor Partierne staaende — Forf.'s lidt utiltalende Uddelen at Ros og Dadel til Parterne, eftersom de har arbejdet for eller imod, hvad der er rigtig Tarifgemeinschaft. Et særlig lærerigt Afsnit forekommer det mig at være, der handler om »Metallschlägerne«, og særlig om Feingold- og Silberschlägerne. Vi finder her Fælleskontrakten mellem Arbejdere og Arbejdsgivere nær sammenknyttet med en Priskonvention Arbejdsgiverne imellem, saaledes at disse betaler Arbejdernes Strejkeudgifter, naar Strejken er foranlediget ved at en Arbejdsgiver sælger sit Produkt for en lavere Pris end den i Konventionen fastsatte. Ligeledes yder de Erstatning til

Arbejderne for den Tid, de for at holde Priserne oppe helt eller delvis stopper deres Virksomhed. Det, der her sker, er at Arbejdere og Arbejdsgivere slutter sig sammen mod Melleghandlerne, Produktpkøberne og mod de smaa Mestre, der arbejder hjemme for Grossererne og derved i Virkeligheden bliver rene Lønarbejdere, der underbyder de andre Arbejdere.

I sine Slutningsbemærkninger skriver Forf. med smukke Ord om, at den, der forstaar at læse mellem Linjerne i alle de mange Aftaler og Kontrakter, som Bogen omhandler, dér vil finde »die erhebende Geschichte vom endlichen Sieg des Gemeinsinns über den Eigenwillen, vom Triumph des sozialen Geistes über engherzigen Egoismus ...« Anm. tror, at dette er en fuldstændig Misforstaaelse, og at hvad der hidtil er sket paa Fælleskontraktens Omraade ikke betyder det mindste Skridt paa Vejen til Gemeinsinn, men er Udtryk for en stærk Egoisme hos begge Parter. Det, der driver Arbejdsgiverne til at slutte Fælleskontrakt, er deres Ønske om derved at blive fri for Smudskonkurrenter og eventuelt faa Ro paa Arbejdspladsen, og Arbejdernes Ønske er gennem samlet Optræden at opnaa saa megen Fordel for dem selv som muligt. Ingen af Parterne ser udenfor sin egen Fordel paa den anden Parts og langt mindre paa det udenfor staaende Samfunds Interesse. Alt dette giver Bogen Eksempler nok paa. Men for Socialpolitikeren, der anser Fælleskontrakter for noget godt og fremskridtbringende, er der jo intet sørgeligt i, at de hviler paa det sikre Grundlag, Egoismus, ikke paa det flydende, Gemeinsinn.

Sv. Trier.